

สรุปข้อมูลเบื้องต้น
และข้อสังเกตจากการทบทวนเอกสารรายงาน
ผลกระทบข้ามพรมแดนและผลกระทบสะสม

โครงการเขื่อนสาณะคาม

(มิถุนายน 2563^[๑])

โดย International Rivers

^[1] This draft brief is not intended as a comprehensive review. It is based on a preliminary review of some

Figure 2-2: drawing of Mekong Sanakham HPP

ภาพจำลองเขื่อนसानะคาม จากรายงานการประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมเขื่อนसानะคาม ตุลาคม 2018

เมื่อวันที่ 11 พ.ค. 2563 คณะกรรมาธิการแม่น้ำโขง (MRC) ประกาศเตรียมนำโครงการเขื่อนसानะคาม (Sanakham HPP) เป็นโครงการเขื่อนแห่งที่ 6 บนแม่น้ำโขงสายหลัก เข้าสู่กระบวนการแจ้ง ปรีกษาหารือล่วงหน้า (PNPCA) และได้นำเอกสารที่เกี่ยวข้องของโครงการที่รัฐบาลลาวนำส่ง เผยแพร่บนเว็บไซต์ รวมถึงเอกสารรายงานการประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและสังคมข้ามพรมแดน และ รายงานการประเมินผลกระทบสะสม หรือ Transboundary Environmental and Social Impact Assessment & Cumulative Impact Assessment (TBESIA/CIA) ซึ่งลงวันที่เดือนตุลาคม 2018 ^[2]

[2] TBESIA/CIA and other submitted project documents are available at: <https://www.mrcmekong.org/topics/pnpca-prior-consultation/sanakham-hydropower-project/>

สรุปข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับเขื่อนसानะคาม

ที่ตั้งของเขื่อน	โครงการเขื่อนसानะคาม ตั้งอยู่ประมาณ 1.4 กิโลเมตร จากชายแดนไทย-ลาว ที่ปากแม่น้ำเหือง บ้านท่าดีหมี ต.ปากตม อ.เชียงคาน จ.เลย ระยะทาง 83.7 กิโลเมตร ได้จุดสร้างเขื่อนปากกลาย ระยะทาง 155 กิโลเมตร เหนือจากนครหลวงเวียงจันทน์
กำลังการผลิตติดตั้ง	684 เมกะวัตต์
มูลค่าการลงทุน	2.073 พันล้านเหรียญสหรัฐ (ประมาณ 6.4 หมื่นล้านบาท)
ตลาดไฟฟ้า	คาดว่าจะขายไฟฟ้าให้แก่ประเทศไทย ผ่านการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.)
ผู้พัฒนาโครงการ	บริษัท ไชน่าต้าถังคอร์ปอเรชั่น จำกัด (ซึ่งเป็นผู้พัฒนาโครงการเขื่อนปากแวง)
แหล่งเงินทุน	ยังไม่ระบุ

จุดที่ตั้งเขื่อน

อยู่เหนือบ้านเวินคำ เมืองแก่นท้าว แขวงไชยะบุรี ประมาณ 1.4 กิโลเมตร ห่างจากเมืองसानะคาม 25 กม. ในพื้นที่สร้างเขื่อนมีแม่น้ำสาขาจำนวน 12 สาย โดย 7 สาขาอยู่ฝั่งขวาและ 5 สาขาอยู่ฝั่งซ้าย

ลักษณะของเขื่อน

เขื่อนมีความยาว 893 เมตร สันเขื่อนสูง 57.2 เมตร มีอ่างเก็บน้ำยาว 81 กม. ตามลำน้ำโขง ระดับน้ำที่ใช้ในการผลิตไฟฟ้าคือ 220 เมตรเหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง (ม.รทก.) มีเครื่องกำเนิดไฟฟ้า 12 หน่วย

เขื่อนออกแบบให้มีบานประตูทั้งหมด 18 บาน

มีช่องทางเรือผ่าน สำหรับเรือขนาด 500 ตัน

มีทางปลาผ่านแบบเลียนแบบธรรมชาติ (ecological fishway) ยาว 2.48 กิโลเมตรทางฝั่งขวาของแม่น้ำ อยู่ระดับ 216 ม.รทก. ทางเข้า 2 ทางและออก 1 ทาง

การบริหารจัดการเขื่อนผลิตไฟฟ้ารายวันไม่ได้ตอบสนองการใช้พลังงานสูงสุด (no peak regulation is considered) การผลิตพลังงานจะใช้ระดับการไหลธรรมชาติและระดับน้ำค้างที่ไว้ 220 ม.รทก. เมื่อมีระดับน้ำไหลที่มากกว่า 5,801 ลบ.ม./วินาที ประตูระบายน้ำ จะทำการเปิดเพื่อระบายน้ำส่วนเกินและมีแผนที่จะระบายตะกอนประมาณ 5-7 วันต่อปีในช่วงเดือนกันยายน

กระบวนการดำเนินงานเริ่มต้นในปี 2007 และ IEE รายงานต่าง ๆ แล้วเสร็จและรับรองโดย MONRE ปี 2013 แผนการก่อสร้างจะใช้เวลาประมาณ 96 เดือน (8 ปี)

ระดับน้ำท่วมและน้ำเอ่อท้น ที่ 220-221 มรทก. จะทำให้ 13 หมู่บ้านต้องถูกน้ำท่วม โดยใช้ฐานข้อมูล ปี 2010 มีการศึกษาข้อมูลเรื่องปลา พบปลา 43 ชนิด และการทำประมงเป็นเพียงอาชีพเสริม แต่พบว่าพื้นที่หาปลาทำยน้ำคือ เขตแก่งใหม่ (แก่งไม้) ปากน้ำเหือง และปากน้ำมี เป็นพื้นที่หาปลาที่เป็นอาหารและรายได้สำคัญของชาวบ้าน

ผู้ได้รับผลกระทบหลัก ๆ มีการสำรวจแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

(1) กลุ่มที่ได้รับผลกระทบหลัก 3 หมู่บ้านที่ถูกท่วมที่บ้านเรือนและที่ทำกิน คือ ดอนโสภ ห้วยลาและแช่ ประชากรรวม 267 คค. 1,127 คน โดยทั้งหมดจะต้องโยกย้ายออกไปยังแปลงอพยพใหม่

(2) กลุ่มที่จะได้รับผลกระทบบางส่วนและโดยอ้อมจำนวน 17 หมู่บ้าน 3,929 ครัวเรือน 19,282 คน และในนี้มีจำนวน 10 หมู่บ้าน 354 ครัวเรือน 1,808 คน ต้องโยกย้าย เนื่องจากบางส่วนของที่ตั้งหมู่บ้านและที่ดินทำกินถูกน้ำท่วม คือ บ้านดอนพูน บ้านใหม่ปากทุม

บ้านห้วยเต่า บ้านโคกข้าวตอก บ้านดอนแมน บ้านนาขาม บ้านดอนสัง บ้านบุงมา บ้านแก่นสาว บ้านนาสัก จำนวน 136 ครอบครัว รวม 3,378 คน (พบว่าตัวเลขไม่ตรงกัน)

(3) กลุ่มหมู่บ้านใกล้กับพื้นที่พักรุกอุตสาหกรรมก่อสร้าง (quarry site) จำนวน 2,106 คน เป็นหมู่บ้านที่มีรายได้เฉลี่ยต่อปีสูง คือ 180,000 บาท ต่อปี (ประมาณ 6,000 เหรียญสหรัฐต่อปี) ในรายงานระบุว่า มีชาวบ้านประมาณ 60-70 % ที่เห็นด้วยกับโครงการ แต่บางส่วนก็ยังไม่เห็นด้วย (30%)

แปลงอพยพ หรือบ้านจัดสรรใหม่ คือ บ้านดงห้วย และบ้านกุ่ม (บ้านคุ่ม) บ้านน้ำคาย ซึ่งอยู่เหนือเขื่อนขึ้นไปริมถนนสายหลัก หมายเลข 4 คาดว่าจะใช้เงินประมาณ 23.3 ล้านดอลลาร์สหรัฐในการจัดการโยกย้ายประชาชน ในเอกสารระบุว่า งบประมาณที่จะใช้สำหรับค่าชดเชย การโยกย้ายและการลดผลกระทบคือ 27,700,983 เหรียญสหรัฐ

ชุมชนที่อยู่ท้ายน้ำของเขื่อนसानะคาม (down-stream communities) ทั้งฝั่งลาวและไทย

จำนวน 14 หมู่บ้าน 3,453 ครอบครัว รวม 17,656 คน อาศัยอยู่ ทางฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขง เขตเมืองसानะคามมีจำนวน 6 บ้านคือ บ้านผาลาด บ้านปากแพง บ้านจวนสะหวัน บ้านตากแดด บ้านสีพุม บ้านसानะคาม และเขตเมืองเมิน คือ บ้านปากสาว บ้านดอนเฮียง บ้านวัง บ้านน้ำไฮ บ้านก้อนขาม บ้านคกเมียด บ้านปากจาน และมี 2 หมู่บ้านตั้งอยู่ฝั่งขวาที่เป็นพื้นที่แหล่งหินเพื่อใช้ในการก่อสร้าง (quarry site) คือ บ้าน ปากขาว และบ้านปากมี โดยชาวบ้านส่วนใหญ่เป็นลาวลุ่ม และชาวมุ

มีการสำรวจ จำนวน 28 หมู่บ้านในเขตประเทศไทย ริมฝั่งโขงตามแนวทางของการศึกษา SEA 2010 ของ MRC พบว่ามี 29 หมู่บ้าน โดยเป็น 15 หมู่บ้าน ในเขตอำเภอเชียงคาน และจำนวน 14 หมู่บ้านในเขตอำเภอปากชม จ.เลย จำนวน 6,109 ครอบครัว มีประชากร 20,847 คน แต่เป็นข้อมูลพื้นฐานเมื่อปี 2010 ทั้งสองอำเภอใช้น้ำจากแม่น้ำโขงผลิตประปา และระดับหมู่บ้านมีสถานีสูบน้ำ หมู่บ้านละ 1 เครื่อง มีการทำเกษตรริมฝั่งโขง ทำสวนกล้วย และนาข้าวเป็นหลัก การประมง มีการสำรวจเมื่อเดือน

ตุลาคม-พฤศจิกายน 2010 มีคนหาปลาในแม่น้ำโขง แต่ข้อมูลระบุว่า การประมงไม่ใช่รายได้หลักของคนแถบนั้น มีการเลี้ยงปลานิลกระชังในแม่น้ำโขง ทั้งในเชียงคาน และปากชม จำนวน 220 กระชัง (ข้อมูลปี 2010)

มีการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ระดับอำเภอถึงข้อกังวลต่อผลกระทบต่อการท่องเที่ยวแ่งคุดคู้ของเชียงคาน มีข้อมูลตัวเลขนักท่องเที่ยวที่ อ.เชียงคาน แต่เป็นข้อมูลปี 2010

ผลกระทบต่อด้านสิ่งแวดล้อม

เอกสารโครงการระบุว่า ค่าเฉลี่ยของปริมาณน้ำไหลผ่านสถานีसानะคามคือ 4,146 ลบ.ม./วินาที และการระบายสูงสุดคือ 22,600 ลบ.ม./วินาที ในช่วงเดือนสิงหาคม -กันยายน และต่ำสุด ในช่วงเดือนมีนาคมคือ 540 ลบ.ม./วินาที ซึ่งรายงานไม่ได้กล่าวถึงกรณีการศึกษาการไหลของน้ำที่สัมพันธ์กับการใช้งานเขื่อนไชยะบุรี

ด้านตะกอนและการพังทลาย

ตะกอนจะระบายไปช่วงหน้าฝนโดยเฉพาะในช่วงเดือนสิงหาคมที่มีระดับน้ำสูงสุด ในพื้นที่ที่มีสิ่งมีชีวิต 3 ชนิด ที่เสี่ยงใกล้สูญพันธุ์คือ ช้างป่า วัวป่า และค่างสีลี (Douc langur) โดยในพื้นที่มีการสำรวจพบทั้งเสือ ลิง กวาง เต่า ตะพาบน้ำ ค่าง งูเห่า นกยูง พบปลา 43 ชนิด มีสายพันธุ์ ที่ใกล้สูญพันธุ์คือ ปลาเอน ในรายงานไม่พบว่า มีปลาน้ำจืด

ผลกระทบต่อสุขภาพและการประมง

คือ สูญเสียที่อยู่อาศัยของปลาและสัตว์น้ำ อาทิ แก่งหิน วังลึก และระบบนิเวศในแม่น้ำโขงในพื้นที่ ซึ่งจะกลายเป็นอ่างเก็บน้ำ ท่วมตามลำน้ำโขง ผลกระทบต่อพันธุ์ปลาที่อาศัยและวางไข่ในแม่น้ำที่มีน้ำไหล

ผลกระทบต่อพื้นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า

เนื่องจากพื้นที่อยู่อาศัยที่จะกลายเป็นอ่างเก็บน้ำ และการปิดกั้นเส้นทางเดินของสัตว์ป่าและสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ

ผลกระทบต่อด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมข้ามพรมแดน

ในเอกสารระบุว่า โครงการเขื่อนसानะคามไม่มีผลกระทบต่อข้ามพรมแดนอย่างเป็นทางการ

ข้อสังเกตเบื้องต้นต่อเอกสารโครงการ เขื่อนสาณะคาม

1. รายงานผลกระทบข้ามพรมแดนและผลกระทบสะสม จัดทำโดยบริษัท National Consulting Group บริษัท ที่ปรึกษาสัญชาติลาว^[3] ที่เป็นผู้จัดทำรายงานผลกระทบข้ามพรมแดนและผลกระทบสะสมของ 2 โครงการก่อนหน้านี้ คือ โครงการเขื่อนปากแบง และโครงการเขื่อนปากลาย โดยกรณีเขื่อนปากแบง รายงานการทบทวนด้านเทคนิคของ MRC ระบุว่ารายงานการประเมินผลกระทบของเขื่อน ปากแบงและปากลาย ที่จัดทำโดยบริษัทดังกล่าว^[4] มีข้อมูลไม่เพียงพอและมากกว่านั้น รายงานผลกระทบข้ามพรมแดนและผลกระทบสะสมของเขื่อนปากลาย (มกราคม 2018) นั้นมีการคัดลอกรายงานผลกระทบข้ามพรมแดน/ผลกระทบสะสม (เขื่อนปากแบง 2015)^[5] ดูเหมือนว่าจะมีเนื้อหาซ้ำ ๆ ในรายงานโดยเป็นการคัดลอกและตัดปะข้อความจากรายงานเขื่อนปากแบง

2. รายงานการประเมินผลกระทบข้ามพรมแดน/ผลกระทบสะสม ระบุเป้าหมายว่า เพื่อให้ผู้มีส่วนในระดับการตัดสินใจมีข้อมูลล่าสุดเกี่ยวกับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นข้ามพรมแดนและผลกระทบสะสมด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมที่เกี่ยวข้องกัน และเพื่อให้มั่นใจว่ากระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการอย่างมีความรับผิดชอบต่อผลที่จะเกิดขึ้น และเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้ผู้ได้รับผลกระทบและรัฐบาลต่างมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ (หน้า 19) แต่รายงานนี้ไม่อาจพิจารณาได้ว่าผู้จัดทำมีความพยายามที่จะให้ข้อมูลล่าสุดและประเมินผลกระทบข้ามพรมแดนและผลกระทบสะสมหรือมีส่วนร่วม โดยมีข้อสังเกตว่ารายงานนี้

2.1 บกพร่อง, ไม่เป็นปัจจุบัน และข้อมูลเบื้องต้นไม่เพียงพอที่จะประเมินผลกระทบข้ามพรมแดนและผลกระทบสะสมได้ โดยมีการคัดลอกเนื้อหาส่วนสำคัญๆ หลายจุดจากรายงานผลกระทบข้ามพรมแดนของเขื่อนปากลายและข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่เป็นข้อมูลช่วงก่อนปี 2011 โดยไม่มีการอ้างอิงถึงศึกษาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับแม่น้ำโขงที่มีการตีพิมพ์เผยแพร่ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา

2.2 ไม่มีการจัดการปรึกษาหารือที่เหมาะสม เช่น เนื้อหาในรายงานว่าด้วยการมีส่วนร่วมของสาธารณะ (Public Involvement) เป็นการคัดลอกและตัดปะมาจากรายงานของเขื่อนปากลาย ซึ่งไม่มีอะไรบ่งชี้ว่ามีการประชุมหรือปรึกษาหารือกับผู้มีส่วนได้เสียในประเทศเพื่อนบ้านหลังจากปี 2011 แม้รายงานจะระบุว่าจัดพิมพ์ในปี 2018 ก็ตาม

2.3 ละเลยและใช้ข้อมูลเก่าและข้อมูลไม่ถูกต้อง โดยเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย ข้อตกลงและแนวทางปฏิบัติทั้งระดับชาติ และภูมิภาค

2.4 อ้างว่าเขื่อนจะไม่ส่งผลกระทบข้ามพรมแดนหรืออาจจะเป็นทั้งผลเชิงบวกและลบ โดยไม่มีหลักฐานสนับสนุน ซึ่งจริง ๆ เป็นเพียงการคัดลอกและตัดปะจากรายงานผลกระทบข้ามพรมแดนของโครงการเขื่อนปากแบงและปากลาย

ความเห็นบางส่วนในรายงานผลกระทบ ข้ามพรมแดนของโครงการเขื่อนสาณะคาม

3. บทนำ (หน้า 13-45) นอกจากข้อมูลรายละเอียดของโครงการแล้ว (1.1) ข้อมูลส่วนมากของส่วนนี้คือคัดลอกจากรายงานผลกระทบข้ามพรมแดนของเขื่อนปากลาย ซึ่งผลของข้อมูล ล้าสมัย ไม่สมบูรณ์ และไม่ถูกต้อง ยกตัวอย่างบางส่วน เช่น

3.1 ส่วนที่ 1.3: วัตถุประสงค์ (หน้า 19) ที่ระบุไม่ถูกต้อง มีการจัดทำรายงานผลกระทบสะสมเพียง 2 ฉบับ

[3] In Oct 2011, National Consulting Group sent a letter to the MRC, noting that it will be conducting TBESIA/CIA for Pak Beng, Pak Lay and Sanakham dams. See Appendix D (p.310), [Pak Beng Hydropower Project Transboundary Environmental and Social Impact Assessment & Cumulative Impact Assessment](#), September 2015.

[4] See MRC Technical Review reports of [Pak Beng \(2017\)](#) and [Pak Lay \(2019\)](#).

[5] see [Save the Mekong Coalition statement \(September 2018\)](#), which called for a new TBEISA and suspension of Pak Lay dam

จุดแม่น้ำโขงชายแดนไทยลาว บ.ท่าดีหมี ต.ปากคม อ.เชียงคาน จ.เลย

ในสปป.ลาว โดยรายงานลี้มอ้างถึงรายงานผลกระทบข้ามพรมแดนและผลกระทบสะสมของเขื่อนปากแบงและเขื่อนปากกลาย ซึ่งบริษัทเดียวกันนี้เองเป็นผู้ศึกษา

3.2 ส่วนที่ 1.7 ว่าด้วยนโยบายและกรอบทางกฎหมาย (หน้า 24-29) โดยเฉพาะในส่วนที่ 1.7.4 ว่าด้วยกฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมของสปป.ลาว (หน้า 26-36) ซึ่งไม่สมบูรณ์และล้าสมัย ยกตัวอย่างเช่น

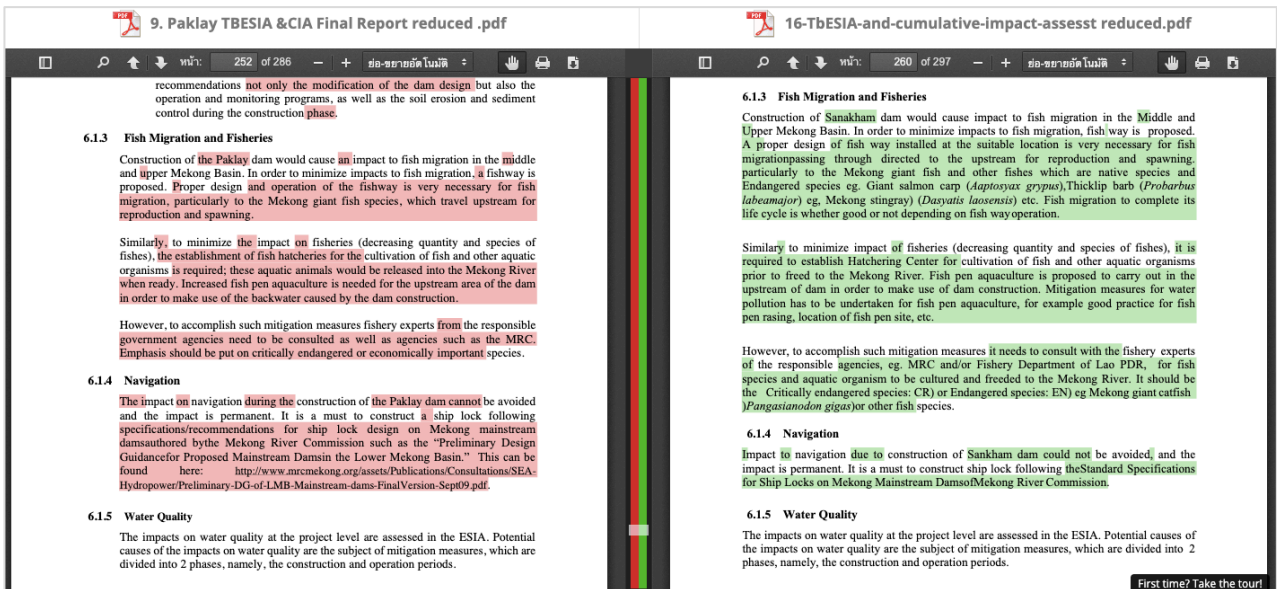
- รายงานระบุ นโยบายด้านเขื่อนไฟฟ้า ปี 2005 (หน้า 25-26) แต่ไม่ได้อ้างอิงถึงนโยบายการพัฒนาเขื่อนไฟฟ้ายั่งยืนและแนวทางการเตรียมการ ปี 2016 ซึ่งถือเป็นกฎหมายที่มาแทนฉบับปี 2005

- เช่นเดียวกับข้อก่อนหน้านี ในรายงานอ้างถึงพระราชกำหนด 192(2005) ว่าด้วยการจ่ายค่าชดเชยและการโยกย้าย(หน้า 32-33) แต่ไม่กล่าวถึงพระราชกำหนดฉบับที่ 84 (2016) กฎหมายที่ประกาศตามหลังในปี 2018 ว่าด้วยการโยกย้ายและการฝึกอบรม ซึ่งมาแทนฉบับ 112 และ 84

3.3 ไม่มีการอ้างอิงถึงกฎหมายน้ำและทรัพยากรน้ำซึ่งประกาศใช้เมื่อปี 2017: โดยทบทวนกฎหมายการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม (2012) ประกาศกฎกระทรวงว่าด้วยการกระบวนกรประเมินผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและสังคมของโครงการลงทุนและกิจกรรมต่าง ๆ ตามรายงานผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม (No.8030) ประกาศใช้ในปี 2013 ซึ่งมีการใส่ชื่อไว้เล็กน้อย

3.4 รายงานฉบับนี้ยังอ้างว่า “มาตรการเพื่อการติดตามและจัดการผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นด้านสิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจสังคมจะต้องมีการพัฒนาให้ปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อตกลงและพระราชกำหนด มาตรการและแนวทางของสปป.ลาว” แต่ยากที่เชื่อถือได้ ถ้าในรายงานไม่ได้ระบุถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเขื่อนไฟฟ้าในสปป.ลาวให้ถูกต้องและจะสามารถสร้างมาตรการให้เป็นไปตามกฎหมายได้อย่างไร

3.5 ส่วนที่ 1.8.1 เกี่ยวกับเขื่อนบนแม่น้ำโขงสายหลัก มีการคัดลอกมาจากรายงานผลกระทบข้ามพรมแดนและ

ภาพแสดงการเปรียบเทียบรายงานเขื่อนปากลายและเขื่อนसानะคาม ซึ่งพบการคัดลอกเนื้อหา

ผลกระทบสะสม ที่ข้อมูลไม่เป็นปัจจุบัน โดยคัดลอกจากรายงานของเขื่อนปากลาย ขณะที่รายงานฉบับนี้ของเขื่อนसानะคามซึ่งลงวันที่เดือนตุลาคม 2018 รายงานยังระบุผิดๆ ว่า รายงานการประเมินยุทธศาสตร์เขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำบนแม่น้ำโขงสายหลัก (SEA) ซึ่งตีพิมพ์เมื่อปี 2010 “ยังไม่แล้วเสร็จในช่วงการจัดทำรายงานผลกระทบข้ามพรมแดน/ผลกระทบสะสมฉบับนี้” เช่นเดียวกับเนื้อหาอาหารงานที่ระบุผิดๆ อีกว่า แนวทางการออกแบบเบื้องต้นสำหรับเขื่อนไฟฟ้าบนแม่น้ำโขงสายหลัก ของ MRC ซึ่งออกใช้ในปี 2009 นั้น “ยังไม่ใช้รูปแบบของแนวทาง” (หน้า 42)

3.6 ชัดเจนว่า รายงานการประเมินผลกระทบข้ามพรมแดนและผลกระทบสะสมที่อ้างว่า “ได้รับการพัฒนามากสุดเท่าที่จะเป็นไปได้โดยคำนึงถึงข้อมูลที่มีของ MRC” หน้า 42 คือเป็นข้อมูลที่ผิดอย่างสิ้นเชิง การอ้างอิงล่าสุดของเอกสารต่าง ๆ ของ MRC ในส่วนอ้างอิงคือปี 2010 เท่านั้น ถึงแม้ว่าจะมีรายงานศึกษาต่าง ๆ และแนวทางที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลกระทบข้ามพรมแดนและผลกระทบสะสมของ MRC ออกมาหลังจากนั้น แต่ก็ไม่มีการอ้างอิงถึงในรายงานฉบับนี้^[6]

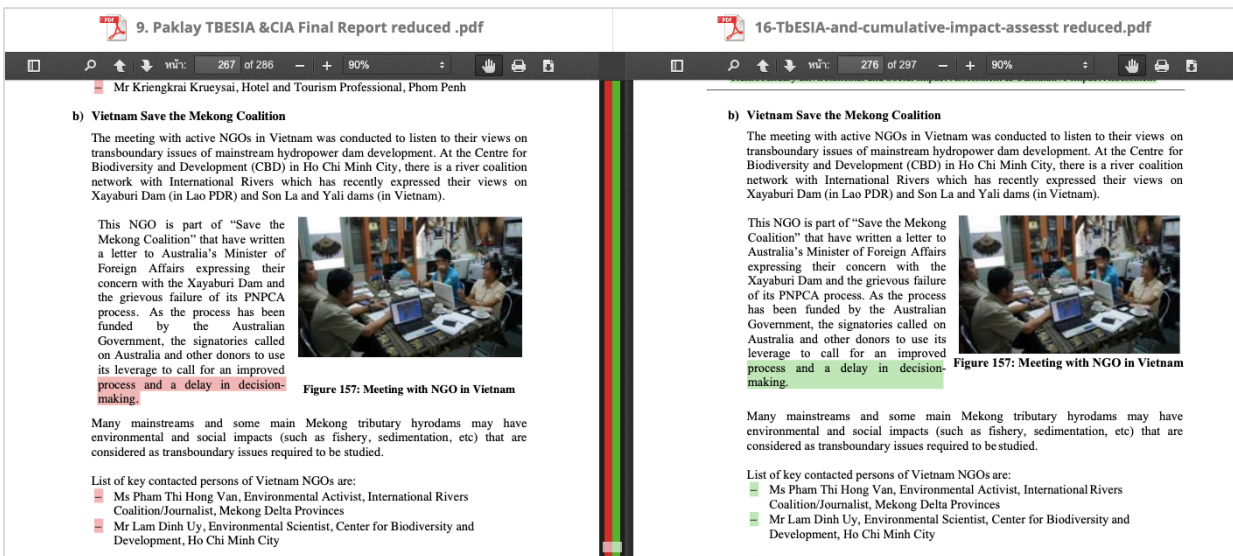
3.7 ตารางที่ 3 (หน้า39) และ 4 (หน้า 42-46) ซึ่ง

เป็นรายละเอียดสถานะของโครงการเขื่อนบนแม่น้ำโขงสายหลักและลำน้ำสาขานั้นล้ำสมัย ซึ่งต้องตั้งคำถามว่าโครงการเขื่อนसानะคามสามารถประเมินผลกระทบสะสมโดยปราศจากข้อมูลปัจจุบันของเขื่อนที่สร้างแล้วและยังไม่ได้สร้างบนแม่น้ำโขงได้อย่างไร

4. ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสังคมและสิ่งแวดล้อม (หน้า 48-178)

ข้อมูลส่วนนี้ไม่สามารถใช้พิจารณาความน่าเชื่อถือและเนื่องจากเป็นฐานข้อมูลที่เก่ามาก เมื่อฐานข้อมูลเบื้องต้นไม่น่าเชื่อถือ จึงเป็นไปได้ยากที่จะประเมินความเป็นได้ของผลกระทบข้ามพรมแดนและผลกระทบสะสมได้อย่างแท้จริง ข้อมูลที่จำกัดและเก่านี้บางส่วนในรายงานของเขื่อนसानะคามฉบับนี้เป็นการคัดลอก ส่วนใหญ่มาจากฐานข้อมูลของรายงานเขื่อนปากลาย ถือว่าไม่เห็นความพยายามในการเก็บข้อมูลใหม่และเปิดเผยข้อมูลและเชื่อมโยงกับภาพในส่วนข้อมูลทั่วไปที่เป็นรายงานการทบทวนเชิงเทคนิคเขื่อนปากแบง (2017) และปากลาย (2019) ของ MRC พบว่าฐานข้อมูลเบื้องต้นไม่เพียงพอและต่ำกว่ามาตรฐาน สำหรับการประเมินผลกระทบข้ามพรมแดนและผลกระทบสะสม ดูเหมือนว่า บริษัท National

^[6] These include, but are not limited to the Technical Review Reports of other mainstream dams submitted for Prior consultation, including Pak Beng and Pak Lay, MRC Council Study, Guidelines for Transboundary Environmental Impact Assessment in the Lower Mekong Basin (Working Document); Social Impact and Vulnerability Assessment (SIMVA) etc

ภาพแสดงการเปรียบเทียบรายงานเขื่อนปากลายและเขื่อนसानะคาม ซึ่งพบการคัดลอกเนื้อหาและรูปภาพการประชุมกับภาคประชาสังคมเวียดนาม

Consulting Group (NCG) ซึ่งทำรายงานการประเมินผลกระทบข้ามพรมแดนและผลกระทบสะสมของเขื่อนทั้งสองเขื่อนนั้นเพิกเฉยต่อการทบทวน รายงานดังกล่าว

นอกจากนี้ มีการอ้างอิงบางส่วนว่า ข้อมูลมีการสำรวจโดยที่ปรึกษา NCG ปี 2013 แต่พบข้อมูลส่วนมากเป็นข้อมูลก่อนปี 2011 ถึงแม้ว่ารายงานจะระบุเดือนตุลาคม 2018 แต่ก็ไม่ได้อ้างอิงถึงการศึกษาอื่นๆ เช่น

4.1 ข้อ 3.1.2 - การไหลของแม่น้ำสายหลัก (หน้า 53-76) ใช้ฐานข้อมูลปี 2005 ซึ่งไม่ได้ระบุโครงการสำคัญบนแม่น้ำล้านช้าง โดยเฉพาะเขื่อนสิ่วหวาน (ก่อสร้างเสร็จในปี 2009) และเขื่อนนัวจาดู (ก่อสร้างเสร็จปี 2012) ซึ่งส่งผลกระทบต่อกระแสการไหลของแม่น้ำโขงสายหลักในตอนล่าง

4.2 เช่นเดียวกับข้อ 3.1.3 เรื่องตะกอน (หน้า 77-80) ซึ่งอ้างอิงล่าสุดคือ ปี 2011 ขณะนั้นยังมีช่องว่างของข้อมูลอยู่ และยังไม่มีการอ้างอิงเกี่ยวกับการศึกษาที่เกี่ยวข้องล่าสุด เป็นเพียงการติดตามและคาดการณ์ข้างหน้าที่ว่าตะกอนแม่น้ำโขงจะลดลงอย่างเป็นนัยสำคัญเนื่องจากเขื่อนบนแม่น้ำโขงตอนบนและแม่น้ำสาขา^[7]

4.3 ข้อ 3.3 การอพยพของปลา และการประมง (หน้า 80-180) ไม่มีอ้างอิงที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาล่าสุดและการประเมินผลกระทบทางเศรษฐกิจด้านการประมงต่ำกว่ามาตรฐาน^[8]

4.4 หัวข้อ 3.7 การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (หน้า 127-129) ไม่มีการอ้างอิงงานศึกษาล่าสุดและยุทธศาสตร์เกี่ยวกับผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากสภาพภูมิอากาศต่อแม่น้ำโขงและเขื่อนต่าง ๆ^[9]

ยิ่งไปกว่านั้น ตัวเลขการลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากโครงการเขื่อนปากแบงก็ไม่น่าเชื่อถือเนื่องจากคัดลอกมาจากรายงานของโครงการเขื่อนปากแบงและปากลาย โดยเปลี่ยนเฉพาะชื่อเขื่อนसानะคามแทนเขื่อนปากลายเท่านั้น ส่วนข้อความและตัวเลขเหมือนเดิม

5. การประเมินผลกระทบข้ามพรมแดนและผลกระทบสะสม (หน้า 207-206) และมาตรการบรรเทาผลกระทบและการจัดการ (หน้า 227-242)

5.1 แม้ว่าจะมีบางส่วนที่ต่างกันของรายงานผลกระทบข้ามพรมแดนและผลกระทบสะสมของโครงการ

[7] E.g. see 2017 SEI Study: <https://www.sei.org/publications/sediment-mekong-river/>; MRC Council Study; and 2018 technical note on Sediment: <http://www.mrcmekong.org/assets/Publications/Mekong-sediment-from-the-MRC-Council-Study-Technical-notedocx.pdf>

[8] E.g. see: <http://www.mrcmekong.org/news-and-events/events/mrc-updated-database-offers-comprehensive-information-on-mekong-fish-species/>; <http://www.mrcmekong.org/publications/topic/fisheries>

[9] E.g. see: <http://www.mrcmekong.org/publications/topic/climate-change>

เขื่อนปากลายและโครงการเขื่อนसानะคาม (เช่น ข้อมูล บางส่วนของโครงการเขื่อนसानะคาม เรื่อง อุทกวิทยา และตะกอน และหัวข้อ 6.2.1.2 ซึ่งรวมถึงข้อเสนอแนะทั่วไป ให้มีการออกแบบเขื่อนใหม่) แต่เนื้อหาส่วนนี้มีการคัดลอก กันมาอย่างมีนัยสำคัญ

5.2 รายงานไม่ได้รวมมาตรการลดผลกระทบ ทางสังคมข้ามพรมแดน

5.3 การมีส่วนร่วมของสาธารณะ (หน้า 243-253) ชัดเจนว่า ไม่มีการปรึกษาหารือ ที่มีความหมาย (no meaningful consultation) โดยเฉพาะผลกระทบ ข้ามพรมแดนกับผู้มีส่วนได้เสียในประเทศเพื่อนบ้าน ถึงแม้ว่ารายงานการประเมินผลกระทบข้ามพรมแดน และผลกระทบสะสมของเขื่อนसानะคามจะอ้างว่า เป้าหมายหลักของการมีส่วนร่วมของสาธารณะคือ เพื่อรวบรวมข้อกังวลของผู้มีส่วนได้เสียและความรู้ท้องถิ่น ในการออกแบบและเตรียมโครงการ (หน้า 244)

5.4 ชัดเจนว่า 99% ของรายงานในส่วนนี้เป็นการ คัดลอกมาจากรายงานของเขื่อนปากลาย เพราะเนื้อหา เหมือนกัน มีความต่างกันเล็กน้อยเพียงแค่ชื่อโครงการ และมีการเปลี่ยนรูปเพียง 1 รูปในการประชุมปรึกษาหารือ ระดับหมู่บ้าน ขณะที่ส่วนนี้ยังใช้ภาพถ่ายการประชุมต่าง ๆ กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และคงรูปอื่น ๆ ไว้เช่นเดียวกับ รายงานผลกระทบข้ามพรมแดนและผลกระทบสะสมของ เขื่อนปากลาย

5.5 รายงานผลกระทบข้ามพรมแดนและผลกระทบ สะสมของโครงการเขื่อนसानะคาม ระบุว่าล่าสุด ช่วงเวลา การจัดทำเมื่อเดือนตุลาคม 2018 แต่การประชุม ต่างๆ กลับจัดขึ้นเมื่อปี 2011 โดยไม่มีหลักฐานที่ชี้ว่าการ ประชุมนั้นเรียกว่าเป็นการปรึกษาหารือภายใต้การประเมิน ผลกระทบข้ามพรมแดนตั้งแต่ปี 2011 ซึ่งประเด็นนี้ ไม่สามารถยอมรับได้

5.6 ในส่วนการเข้าร่วมของสาธารณะนี้ยังคลุมเครือ ขณะที่ มีรายชื่อ บุคคลและองค์กรต่าง ๆ มาเจอกัน มีเล็กน้อย แต่ไม่ได้เจาะจงข้อมูลเกี่ยวกับข้อกังวลที่เกี่ยวข้อง กับเขื่อนसानะคาม นอกจากนี้ส่วนนี้ยังมีการอ้างถึงรายงาน และข้อมูลเก่าจำนวนมาก

5.7 บทสรุปและข้อเสนอแนะ (หน้า 254-258) และตารางประกอบ B ส่วนผลกระทบสิ่งแวดล้อมมาตรการ ของเขื่อนसानะคาม (หน้า 262-271)

ส่วนสรุปนี้เริ่มต้นโดยอ้างว่า โครงการเขื่อนไฟฟ้า พลังน้ำसानะคามไม่มีผลกระทบอย่างเป็นทางการเป็นนัยสำคัญข้าม พรมแดนและไม่มีผลกระทบสะสมต่อกระแสน้ำ, การ อพยพของปลาหรือการประมง (หน้า 256) รายละเอียดย่อย จากนั้นก็มีการแสดงคำแนะนำย่อย ๆ ของการลดผลกระทบ และมีการอ้างว่า ไม่มีผลกระทบอย่างเป็นทางการเป็นนัยสำคัญอีกครั้ง ใน Appendix B ซึ่งระบุไว้ว่า หลังจากบรรเทาผลกระทบ ต่าง ๆ แล้วจะไม่มีความสำคัญทั้งหรือเชิงบวก

ส่วนสรุปและข้อเสนอแนะนี้คัดลอกมาจากรายงาน ผลกระทบข้ามพรมแดนและผลกระทบสะสมของเขื่อน ปากลาย ซึ่งต่างกันแค่ชื่อเขื่อนเท่านั้น

รายงานนี้ยังอ้างถึงโดยไม่มีหลักฐานใดมาอ้างอิง มีแต่ย้ำคำต่อคำ เช่น ในรายงานงานเขื่อนปากแยง และปากลาย ซึ่งมีการทบทวนจากหลายแห่งรวมถึง MRC ที่พบว่าข้อมูลไม่เพียงพอ^[10] ยกตัวอย่างเช่น รายงาน การทบทวนเชิงเทคนิคของ MR กรณีเขื่อนปากลายระบุว่า มีช่องว่างทางข้อมูลและข้อบกพร่องที่ระบุว่า “รายงาน การประเมินผลกระทบข้ามพรมแดนและผลกระทบสะสม เบื้องต้นนั้นคัดลอกส่วนใหญ่มาจากกรณีของเขื่อนปากแยง” (MRC 2019, หน้า 44)

[10] See e.g. MRC Technical Review Reports of Pak Lay and Pak Beng dams; and [Independent Expert Review of Pak Beng EIA and Supporting Project Documents](#), commissioned by International Rivers (2017)

